De forbanende straffespark

Jan Carlsen DBU Diplominstruktør

og medlem af DBUs lovgruppe

samt klummeskribent.

Her onsdag aften er pulsen vel så nogenlunde kommet ned efter den mildest talt utraditionelle straffesparkskonkurrence mellem FCK og Røde Stjerne tirsdag. Men det var afgjort ikke en afslutning for små børn eller folk, der dårligt tåler sindsbevægelser. Jeg synes stadig, at straffesparkskonkurrencer er den mindst ringe måde at afgøre tingene på, når er kommet helt derud, hvor der bare skal findes en vinder. Det har trods alt noget med fodbold at gøre, har det klassiske duel-indslag indbygget, og er bare elementært spændende – nogle gange lidt for spændende. Så ved jeg udmærket godt, at der kan være andre opfattelser på området. Jeg har sågar mødt en træner, der udtalte – og nu skal man jo passe på i disse tider, hvad man sætter på tryk, men jeg vover pelsen alligevel – at det var så uretfærdig en måde at afgøre en fodboldkamp på, at man lige så godt kunne stille alle 22 aktører op ovre ved hegnet uden bukser og så måle, hvis der var længst.

Men straffesparkskonkurrencen i går var på meget måder en helt unik én af slagsen. Der var stort set ikke den regel omkring en straffesparkskonkurrence, der ikke kom i spil eller var lige ved at komme det. Antallet af spark har jeg ikke ved selvsyn oplevet tilsvarende, siden jeg i min aktive tid i Yngre Stenalder var med i en københavnsk pokalkamp, hvor vi til sidst jokede med, at nu måtte vi have kontrollørerne ind og sparke for at få det afgjort. Det er bestemt heller ikke hverdagskost, at så mange spark bliver brændt – og så eklatant. Det vender jeg tilbage til mod slutningen, for det er jo det spørgsmål, som jeg er blevet stillet igen og igen idag (uden at stormen har antaget dimensioner som ved målsparks-gate) – hvorfor i alverden sparker man i den ende, og kunne man ikke have skiftet undervejs ?

Men før vi kom så langt, var der flere andre regler, der var oppe og markere sig. Det lykkedes for FCK at få indskiftet Pieros Sotiriou mod slutningen, selv om det holdt hårdt – han måtte vente noget tid, før bolden gik ud af spil, så han kunne komme ind. Det er jo fremdeles sådan ved en straffesparkskonkurrence, at det kun er de spillere, som var på banen ved den forlængede spilletids afslutning, der må deltage. Medmindre de midlertidigt har forladt banen f.eks. for at skifte støvler eller blive behandlet. Men man kan altså ikke indskifte en ny spiller efter den forlængede spilletids udløb og før straffesparkskonkurrencen. Så i yderste konsekvens kunne FCK – hvis de ville have Sotiriou med – have været tvunget til at sparke bolden ud af spil eller begå et frispark. For god ordens skyld skal jeg sige, at der er en enkelt undtagelse – hvis målmanden bliver skadet under straffesparkskonkurrencen, så han ikke kan fortsætte, må man indskifte reservemålmanden, hvis man ikke har brugt alle sine udskiftninger. Har man det, er det bare surt show, for så må én af markspillerne på mål i stedet.

Hvis ikke Pepe Biel var løbet ind i sin anden advarsel i den forlængede spilletid på et tidspunkt, hvor FCK spillede 11 mod 10, havde man også skullet tage hensyn til reduktion. For begge hold skal starte med det

samme antal spillere som deltagere i straffesparkskonkurrencen, så havde FCK stadig været i overtal, havde man kunnet si den formodet svageste straffesparksskytte fra på forhånd, så begge hold havde 10 ved konkurrencens start. Hvis man så – og det er faktisk sket, selv om det lyder fantastisk – var løbet ind i en udvisning under straffesparkskonkurrencen, havde det andet hold også skulle reducere, så man hele tiden har det samme antal spillere i omløb.

Så var der selve antallet af spark, hvor vi for en sjælden gangs skyld nåede hele vejen rundt inklusive de to målmænd, så man skulle begynde forfra. Selv kommentatorerne var i tvivl, og det kan jeg sådan set godt forstå, for det er immervæk ikke hverdagskost, at man komnmer dertil. Tvivlsspørgsmålet var, om man skulle køre den samme rækkefølge én gang til, men som man kunne konstatere allerede ved det første spark i anden omgang, er det ikke et krav. Det står begge trænere frit for at ryste posen godt og grundigt. I samme forbindelse kan jeg i farten nå igen at forsøge at aflive den folkefordom, at man skal opgive de første fem sparkere, før vi går i gang. Det har man aldrig skullet og skal fremdeles ikke – selv om mange trænere pligtskyldigt afleverer en lille seddel. Man kan bare give navnene ét ad gangen.

Men så kommer vi til det, som har været dagens samtaleemne, nemlig kvaliteten af underlaget dér, hvor straffesparkene skulle tages. Det var åbenlyst ikke det bedste, og det forklarer uden tvivl også de mange spark, der gik himmelhøjt over mål eller ved siden af. Sagen er, at det i tidligere tider var sådan, at dommeren bestemte, hvilken ende der skulle sparkes. Jeg har mange gange – når jeg har været involveret i et returopgør ude i Europa – prøvet at forklare TV-folk, at vi altså ikke på forhånd kunne sige, i hvilken ende det skulle ske, hvilket de naturligt nok gerne ville vide af hensyn til kamerapositioner osv. Nu er sagen jo den, at der meget ofte – som i Parken – står en mængde dedikerede fans bag hvert sit mål, og for en håndfuld år siden var der dommere, som ikke lige havde lyst til at træffe den beslutning. Derfor valgte de på eget initiativ at trække lod om, i hvilken ende der skulle sparkes – ikke sådan at anførerne kan vælge, men de er vidner på, om den ene eller anden side af mønten kommer op. For få år siden blev det så skrevet ind i loven, således at dommerne foretager to lodtrækninger: én, der afgør enden – og én, der giver vinderen valget mellem at sparke først eller sidst. Dommeren kan dog fravige den procedure, hvis den ene ende er åbenlyst bedre end den anden (baneforhold, vind, sol, sikkerhed osv.).

Så hvis der vitterlig var forskel på kvaliteten af de to straffesparksfelter tirsdag aften (og det aner jeg ikke), var det det valg, som dommeren skulle have foretaget i stedet for at trække lod. Når først der er trukket lod, og der er valgt den ene ende, fanger bordet – medmindre der indtræffer en decideret force majeure-situation, som gør det pågældende straffesparksfelt ubrugeligt til formålet. Det kunne være, at målet braser sammen, eller at tilskuerne bag målet begynder at slås eller kaste med ting og sager eller affyre fyrværkeri. Ellers for den sags skyld en helt lokal byge, som sætter selve straffesparksmærket under vand. Det er altså ting og sager på det niveau, der skal til – og der var vel ikke tale om, at forholdene i Parken blev væsentligt forværret undervejs. De var relativt håbløse fra begyndelsen. Der var heller ikke tale om, at banen var farlig – den var bare ikke specielt hensigtsmæssig til lige akkurat denne disciplin.

Selvfølgelig kan man helt ude i hyperteorien tænke sig, at begge hold på deres grædende knæ bad om at måtte flytte til den anden ende, skrev under i blod på, at man ikke ville nedlægge protest bagefter – og så skulle man lige have UEFA's Delegate til at være med på vognen. Så kunne man have flyttet til den modsatte ende. Men det er der mig bekendt absolut ingen fortilfælde for.

Et af dagens spørgsmål har også været, om man ikke bare kunne have flyttet bolden en meter tilbage eller et stykke til siden, så sparkerne havde fået mere tåålelige forhold – men her bliver svaret klart nej. Der er en grund til, at man afsætter mærket (som vi foretrækker at kalde det internt i branchen – det behøver ikke være en plet, nogle steder er det f.eks. et kryds), og det er det sted, hvor bolden skal ligge. Til gengæld er

der ikke noget krav til dimensionerne på mærket (i tidligere tider var det 22 cm i diameter, svarende til målene på en fodbold), men bolden skal ligge sådan, at den i det mindste har berøring med midten af mærket. Ellers kunne man jo i teorien bare tømme hele kridtspanden og lave et enormt mærke, som bolden bare skulle ligge på – og på den måde komme væsentlig tættere på mål end de forudsatte 11 meter.

Straffespark er aldrig kedelige. Konkurrencen tirsdag aften er på mange måder lige til historiebøgerne, og at det så desværre med danske briller gik den forkerte vej i den sidste ende, er surt – men det er altså ikke reglernes skyld. Det hele blev afviklet under ens forhold for begge hold – at de så ikke var optimale, kunne vi alle se, men det havde en skøjtebane af en våd bane jo heller ikke været.